

**DYSKRY-
MINACJA**

ZE

WZGLĘDU

NA WIEK

CO TO JEST DYSKRYMINACJA ZE WZGLĘDU NA WIEK?

Dyskryminacja to, oparte na stereotypach i uprzedzeniach, działanie oznaczające niewłaściwe, krzywdzące, nieuzasadnione lub niesprawiedliwe traktowanie osób z powodu ich przynależności do określonej grupy.

Dyskryminacji można doświadczać ze względu na przynależność do jednej lub więcej grup, takich jak niepełnosprawni, kobiety lub mężczyźni, osoby starsze lub młodsze, osoby o innym pochodzeniu etnicznym, innej narodowości, osoby nie heteroseksualne itp. Przypisanie do danej grupy wynika z faktu posiadania określonej cechy, co zazwyczaj jest niezależne od człowieka: stopnia niepełnosprawności, płci, wieku, koloru skóry, etniczności, narodowości, orientacji seksualnej itd.

Z dyskryminacją ze względu na wiek mamy do czynienia wtedy, gdy określona osoba jest traktowana ze względu na swój wiek gorzej niż inni ludzie znajdujący się w takiej samej lub podobnej sytuacji. Przejawem dyskryminacji ze względu na wiek jest również przemoc wobec osób starszych.

Dyskryminacja ze względu na wiek może przyjąć formę indywidualną (uprzedzenia poszczególnych osób) lub instytucjonalną (nierówne traktowanie na poziomie instytucji zarówno publicznych, firm prywatnych jak i rodziny) i dotyczy głównie: zatrudnienia, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji, usług.

Dyskryminacja jest niezgodna z prawem. Zasadę równego traktowania wyraża **art. 32 Konstytucji** zgodnie z którym, wszyscy są wobec prawa równi i wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Konstytucja nakazuje zatem równe traktowanie i zakazuje dyskryminacji we wszystkich obszarach życia i bez względu na przyczyny. W Polsce zakazu dyskryminacji chronią również przepisy tak zwanej ustawy antydyskryminacyjnej.

A. Przejawy dyskryminacji ze względu na wiek na rynku pracy

- Krzywdzące stereotypy na temat możliwości i umiejętności osób starszych np.
„Po co Pani w tym wieku znajomość komputera?”
- Odmowa zatrudnienia tylko ze względu na wiek (a nie kwalifikacje), w tym zaznaczanie pożądanego wieku w ogłoszeniach o pracę, stosowanie ukrytych ograniczeń wiekowych
„Kwalifikacje Pani spełnia, tylko PESEL nie pasuje”.
- Naruszanie godności i upokarzanie kandydatów poprzez komentarze typu:
„Panie, jesteś dla mnie przeżytek” „Pani dla mojego szefa okazała się za stara....”
- Brak awansu i szkoleń starszych pracowników:
„A po co Pani w tym wieku specjalizacja?”
- Wiek jako istotne kryterium w podejmowaniu decyzji o zwolnieniach w firmie.
- Niższe wynagrodzenia starszych niż innych na tym samym stanowisku.
- Nieprzyznawanie premii starszym pracownikom. Poniżanie i upokarzanie starszych pracowników przez współpracowników i pracodawców.

- Zmuszanie pracowników do przechodzenia na wcześniejsze emerytury.
- Automatyczne zwalnianie pracowników, gdy osiągną wiek emerytalny.

Osoby, które doświadczyły dyskryminacji w miejscu pracy mogą dochodzić swoich praw poprzez:

1. Żądanie od pracodawcy wszczęcia postępowania pojednawczego przed Komisją Pojednawczą, jeśli taka działa u pracodawcy. Można też wykorzystać stworzone w niektórych firmach procedury mające zapobiegać dyskryminacji i mobbingowi np. przedstawić problem specjalnej komisji ds. dyskryminacji, składającej się z przedstawicieli pracowników i pracodawców.
2. Wniesienie skargi do Państwowej Inspekcji Pracy. Inspekcja przeprowadza kontrolę i w przypadku stwierdzenia nadużyć nakazuje pracodawcy usunięcie nieprawidłowości. Jeśli jednak poszkodowany chce uzyskać odszkodowanie – musi zwrócić się do sądu pracy.
3. Wystąpienie do Sądu Pracy. Zgodnie z kodeksem pracy w sprawach o dyskryminację ciężar dowodu spoczywa na pracodawcy a powództwo wniesione do sądu pracy jest wolne od kosztów sądowych.
4. Zwrócenie się o pomoc do organizacji pozarządowej lub instytucji zajmującej się problematyką praw obywatelskich oraz ochroną równości i niedyskryminacji.

B. Przejawy dyskryminacji ze względu na wiek w ochronie zdrowia

„ W takim wieku, z taką chorobą, to już nie ma co!”

- Brak właściwej diagnozy – dolegliwości osób starszych są lekceważone i postrzegane jako nieuniknione objawy starzenia. Lekarz często nie kieruje pacjenta na dodatkowe badania, co może prowadzić do zaniedbań i niewykrycia poważnych chorób.
- Odmowa wykonania badania, zabiegu czy operacji ze względu na podeszły wiek – decyzje takie często nie mają medycznego uzasadnienia.
- Odmowa udzielenia pomocy medycznej - trudności z wezwaniem karetki do osób w podeszłym wieku lub przyjęciem na specjalistyczny oddział szpitalny.
- Ograniczenia wiekowe w dostępie do badań profilaktycznych (np. mamografia czy kolonoskopia) i programów lekowych.
- Nieinformowanie w zrozumiały sposób o zapisywanych lekach i zalecanych badaniach.
- Upokarzające komentarze odnoszące się do wieku osób starszych.
- Lekceważenie, arogancja słowna, protekcjonalność, bądź nadopiekuńczość personelu.

C. Przykłady dyskryminacji ze względu na wiek w instytucjach i dyskryminujące bariery technologiczne

To cały szereg nadużyć, z którymi możemy spotykać się w urzędach, przychodniach, domach opieki, w kontaktach z przedsiębiorstwami czy bankami: zaniechania w procedurach, wykorzystywanie słabości związanych z wiekiem, które prowadzą do zawierania niechcianych umów lub podpisywania niekorzystnie ułożonych zapisów – to najczęstsze przejawy dyskryminacji stosowanej przez przedstawicieli instytucji czy przedsiębiorstw.

- Bariery w dostępie do usług finansowych (trudności w uzyskaniu pożyczki, kredytu, karty kredytowej). Bariery w dostępie do ubezpieczeń (np. ubezpieczeń zdrowotnych, na życie, samochód, podróże – wprowadza się wyższe stawki lub w skrajnych przypadkach odmawia ubezpieczenia).
- Mała czcionka napisów na produktach spożywczych, na ulotkach informacyjnych dołączanych do leków, druków i formularzy. Nieczytelne są także umowy bankowe czy ogłoszenia w prasie.
- Niezrozumiały język urzędowy i zawiłe procedury – często osoby starsze odchodzą z informacją, że mają wypełnić plik formularzy, ale nie rozumieją przebiegu sprawy.
- Zniecierpliwienie i protekcyjnalne traktowanie osób starszych przez urzędników.

- Wyłudzenia, szantaże, niekorzystne zapisy w umowach.
- Dostępność niektórych instrukcji i formularzy jedynie w Internecie.

W przypadku osób starszych dyskryminacja najczęściej przejawia się zaniżonym poczuciem własnej wartości, rezygnacją z przysługujących praw i możliwości rozwoju, a także pogodzeniem się z gorszym traktowaniem. Ludzie akceptują nierówne traktowanie, uznając, że niewiele mogą zrobić w obliczu dyskryminacji. Taką ich postawę umacnia nieznajomość przepisów i możliwości dochodzenia swoich praw.

Reagując możesz zadbać o siebie i przeciwdziałać takim zachowaniom w przyszłości.

4. Co możesz zrobić jeśli doświadczyłaś/łeś dyskryminacji?

Zareagować, czyli złożyć skargę najlepiej na piśmie do dyrekcji instytucji, w której zdarzenie miało miejsce. Jeżeli czujesz, że zostałaś potraktowana/y niesprawiedliwie albo nierówno z powodu wieku powinieneś lub powinnaś to zgłosić osobie reprezentującej daną instytucję/organizację/firmę. Zapytaj o procedurę przyjmowania skarg i zażaleń w tej firmie. Jeśli taka procedura nie istnieje, wyślij do tej firmy jasną i zwięzłą skargę, w której opisujesz sytuację.

Zwrócić się o pomoc prawną i psychologiczną (jeśli jej potrzebujesz) do jednej z organizacji pozarządowych lub instytucji zajmujących się problematyką praw obywatelskich oraz ochroną równości i niedyskryminacji – spis organizacji i instytucji znajduje się poniżej.

5. Gdzie szukać pomocy?

Fundacja Projekt Starsi tel. 537 375 505.

Fundacja oferuje pomoc osobom starszym doświadczającym przemocy: bezpłatną pomoc psychologiczną, prawną i grupę wsparcia, www.projektstarsi.pl

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego we współpracy z **Fundacją Instytut Otwarta Przestrzeń** udzielają bezpłatnej pomocy prawnej i wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym dyskryminacji. Z porad można skorzystać w formie konsultacji telefonicznych lub mailowych, tel. 514 502 260, e-mail: maszprawo@ptpa.org.pl

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich,
tel. (22) 551 77 00, www.brpo.gov.pl

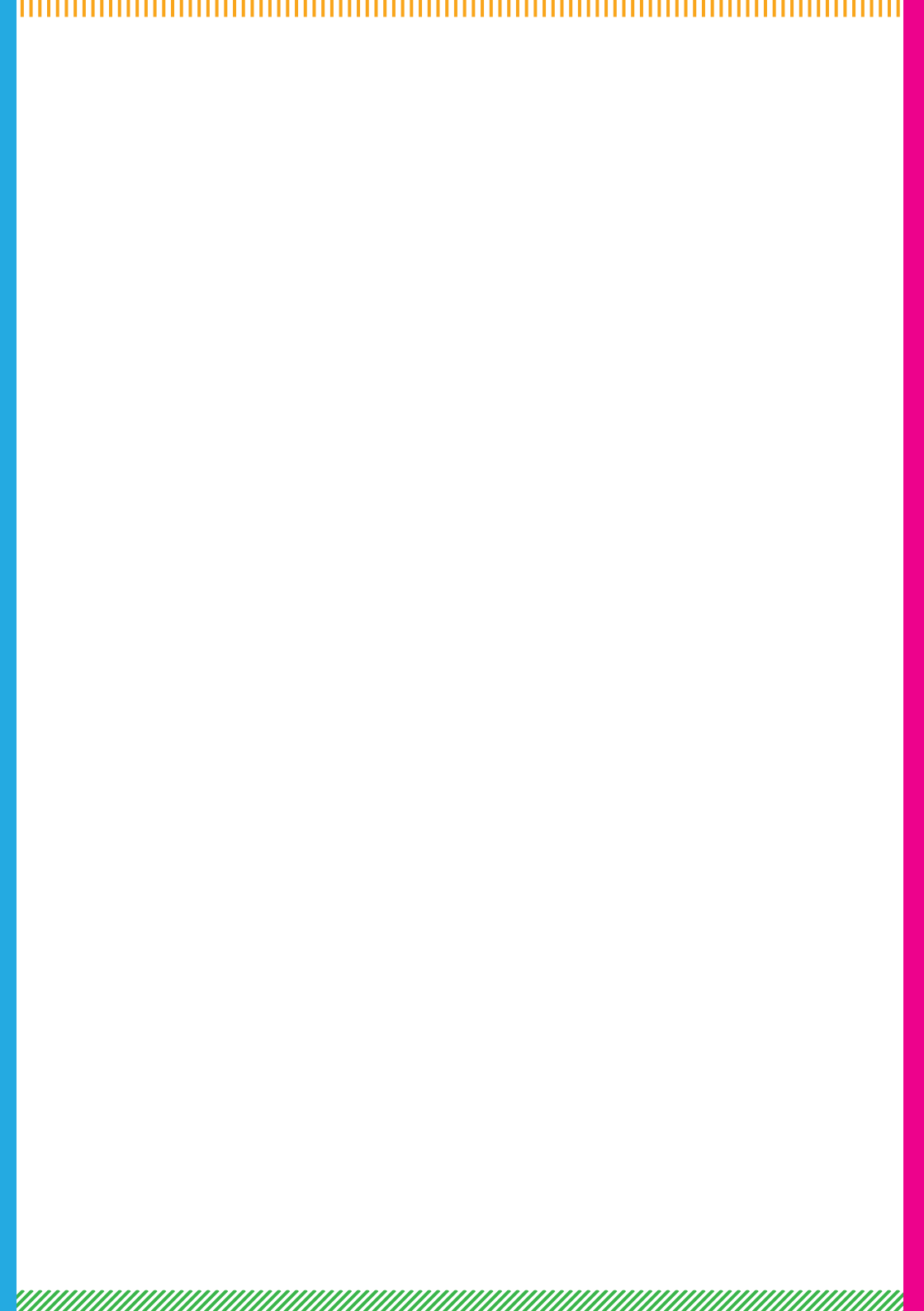
Państwowa Inspekcja Pracy,
tel. 801 002 006, 459 599 000, www.pip.gov.pl

Ogólnopolska Infolinia Rzecznika Praw Pacjenta,
tel. 800 190 590, www.bpp.gov.pl

Miejski Rzecznik Konsumentów,
tel. (22) 443 34 44, www.konsument.um.warszawa.pl

Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
tel. (22) 461 60 00, www.mps.gov.pl

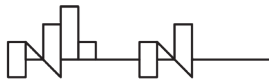
Helsińska Fundacja Praw Człowieka,
tel. (22) 556 44 40, www.hfhr.pl

60+

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway grants

A line graph with a horizontal axis and a vertical axis. The graph shows three data points for each of the three categories: Iceland, Liechtenstein, and Norway grants. The first point for each category is a square, and the second is a triangle. The third point is a square. The lines connect the first and second points, and the second and third points. The lines for Iceland and Liechtenstein are solid, while the line for Norway grants is dashed.

FUNDACJA
PROJEKT
STARSİ